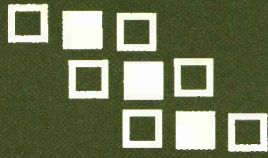

archeologisch onderzoeks- en adviesbureau

de steekproef

6343
range

Emmen, Valtherzandweg
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek

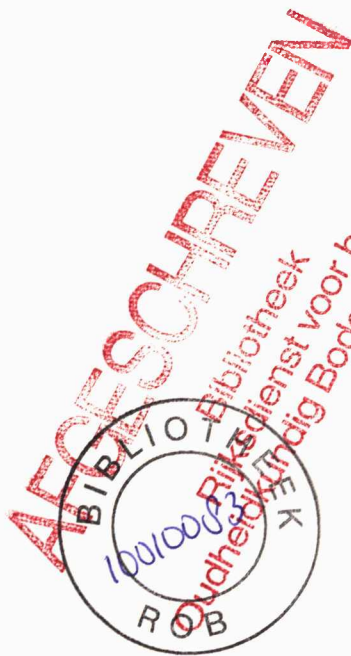
2004-01/19

6343
mijk

*Emmen, Valthersandweg:
Een Inventariserend Archeologisch
Veldonderzoek*

Een onderzoek in opdracht van
Gemeente Emmen
januari 2004
rapportnummer 2004-01/19
tekst door dr. Johan Jelsma en
Natasja Groen-Lubbers

De Steekproef, Archeologisch
Onderzoeks- en Adviesbureau
Hogeweg 3
9801 TG Zuidhorn
telefoon 050 - 5779784
fax 050 - 5779786
internet www.desteckproef.nl
e-mail info@desteckproef.nl

Inleiding

Locatie

Het onderzochte gebied ligt ten zuiden van de Valtherzandweg en de Mr. C.L. Kniphorststraat in Emmen, gemeente Emmen (zie Figuren 1 en 2). De westelijke grens wordt gevormd door de Vermeerweg en de zuidelijke grens door de H. Tiesingstraat. Het plangebied bestaat uit een grotendeels gesloopte woonwijk en een onbebouwd oostelijk gelegen terrein dat deels in gebruik is als park en deels, tot voor kort, als volkstuincomplex. Het gebied heeft een omvang van ongeveer 8,6 hectare. De RD-centrumcoördinaten zijn 256,725/536,125.

De bodem van het plangebied zelf is niet gekarteerd voor de bodemkaart. Ten tijde van de kartering door Stichting Bodemkartering (STIBOKA) was dit terrein grotendeels bebouwd. Ten noorden van het plangebied bestaat de bodem uit een vergraven haarpodzol (classificatie bodemkaart: Hd21). Fysisch geografisch gezien maakt het gebied deel uit van een heuvelrug, gevormd door landijsafzettingen zonder grondmorene of premorenaal zand binnen 120 cm onder het maaiveld en met een 40-120 cm dik pakket dekzand (niveo-eolisch; classificatie fysisch geografische kaart Gh1n). Het terrein ligt ongeveer 22 meter boven het NAP.

Uit het plangebied zelf zijn geen vondstmeldingen in het Centraal Archeologisch Archief (CAA) en in het Centraal Monumenten Archief (CMA) van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB) aanwezig. Er zijn wel meldingen gedaan op ongeveer een halve kilometer afstand van het plangebied. Ten oosten van het plangebied zijn urnenvelden gevonden uit de late bronstijd tot vroege ijzertijd (1100 tot 500 v. Chr.) [ARCHIS-nummers 40302, 214190, 40301/238464/17H-009 en 238463]. De laatste twee nummers betreffen urnenvelden die door het Biologisch Archaeologisch Instituut (BAI; tegenwoordig Groninger Instituut voor Archeologie) zijn opgegraven. Hier zijn aardewerkscherven, menselijk bot en greppels aangetroffen. In dit gebied is ook een neolithisch megalietgraf (3400-2850 v. Chr.), een bronstijd grafheuvel (2000-1100 v. Chr.) en aardewerkscherven, houtskool, hutteleem en een restant van een vlechtwerkwand uit de ijzertijd (800-12 v. Chr.) gemeld [ARCHIS-nummers respectievelijk 34926, 302458 en 238817].

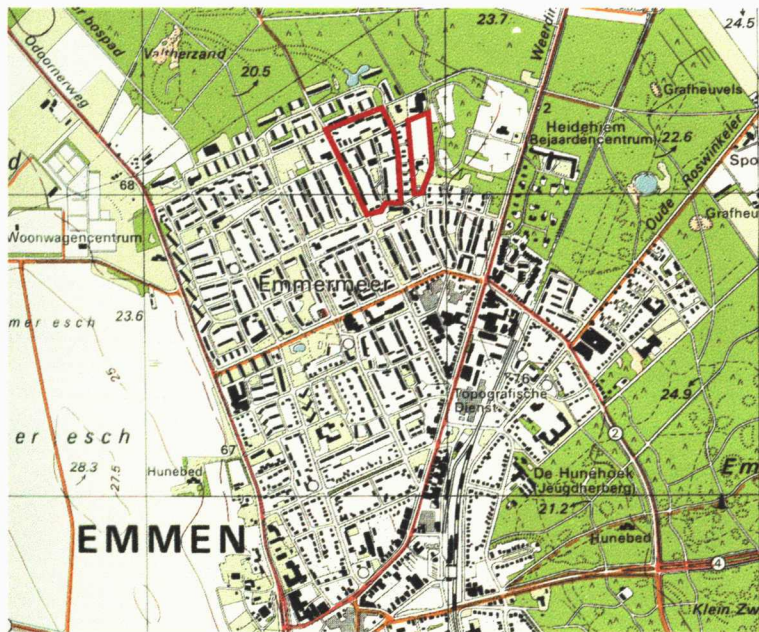
Ten noordoosten van het plangebied zijn vier grafheuvels uit het late Neolithicum tot en met de bronstijd of ijzertijd bekend (2850-800/12 v. Chr.) [ARCHIS-nummers 17H-032, 17H-033, 17H-034 en 17H-035]. Tevens zijn hier bewoningssporen uit de ijzertijd waargenomen en is een bronzen scheermes uit de periode bronstijd-ijzertijd gevonden [ARCHIS-nummers respectievelijk 17H-A16 en 302503].

Ten slotte zijn er nog enkele meldingen ten zuidwesten van het plangebied gedaan. Het betreft een stenen bijl uit het tijdvak neolithicum-bronstijd en een door het BAI onderzochte grafheuvel uit dezelfde periode [ARCHIS-nummers 302506 en 239090]. Tevens is daar neolithisch trechterbekeraardewerk (hunebedperiode) aangetroffen [ARCHIS 302285].

Aanleiding en doel

Dit onderzoek werd uitgevoerd in opdracht van de gemeente Emmen, vertegenwoordigd door dhr. F. de Jonge. De aanleiding tot het onderzoek zijn de plannen voor de nieuwbouw van woningen. Het gebied heeft geen waardering op de Indicatieve Kaart Archeologische W aarden (IKAW) maar grenst aan een terrein met een hoge IKAW -verwachting.

Het doel van het onderzoek is het in kaart brengen van de kwaliteit (gaafheid) van de bodem. Deze gaafheid is een maat voor de kans op onverstoorde archeologische grondsporen.

Figuur 1. Emmen, plangebied Valtherzandweg. Overzichtskaart 1:25000. De begrenzing van het onderzoeksgebied is in rood aangegeven. [Naar: Topografische Dienst. 1992. *Grote Provincie Atlas 1:25000 Drenthe*. Tweede editie. Groningen, Wolters-Noordhoff]

Methoden en technieken

Het meetsysteem

In het oostelijk gelegen deelgebied zijn elf boringen geplaatst met een onderlinge tussenruimte van 40 meter (boringen 1 tot en met 11). In het voorheen bebouwde deelgebied zijn verspreid over het terrein twaalf boringen uitgevoerd (boringen 12 tot en met 23). De ligging hiervan is aan de hand van de bestaande bebouwing ingemeten. Voor de exacte boorlocaties wordt verwezen naar Figuur 2.

Werkwijze

Er zijn grondboringen uitgevoerd met een 8 cm edelmanboor; hiermee is de kwaliteit van de bodem bepaald. De opgeboorde grond werd met behulp van een 4 mm zeef doorzocht op archeologische indicatoren zoals houtskool, verbrand bot, aardewerk, vuursteen en metaal. In totaal zijn er 23 boringen geplaatst.

Resultaten

Het veldwerk werd uitgevoerd op 27 januari en 2 maart 2004. De resultaten per boring zijn weergegeven in de Appendix.

Op de boorlocaties 1, 5, 6 en 9 tot en met 11 in het oostelijke deelgebied is een vrij gaaf bodemprofiel aangetroffen. Bij boringen 1, 6 en 10 is nog een restant van de A-horizont (uitspoelingslaag) aanwezig. Boringen 5, 9 en 10 bevinden zich op een zandrug.

Van het westelijke deelgebied (boringen 12 tot en met 20) is alleen ter hoogte van boring 12 en, in mindere mate, boringen 13, 21, 22 en 23 een redelijk gaaf bodemprofiel waargenomen. Op de overige boorlocaties is de bodem sterk verstoord. Op grond van deze resultaten is in het veld besloten om in dit deelgebied slechts een beperkt aantal boringen uit te voeren.

Er zijn geen archeologische voorwerpen of andere indicatoren ontdekt.

Figuur 2. Emmen, plangebied Valtherzandweg: situatietekening met de boorlocaties. De genummerde punten geven de uitgevoerde boringen weer. In grijs zijn de hogere delen met een vrij gaaf bodemprofiel aangegeven.

Conclusies en advies

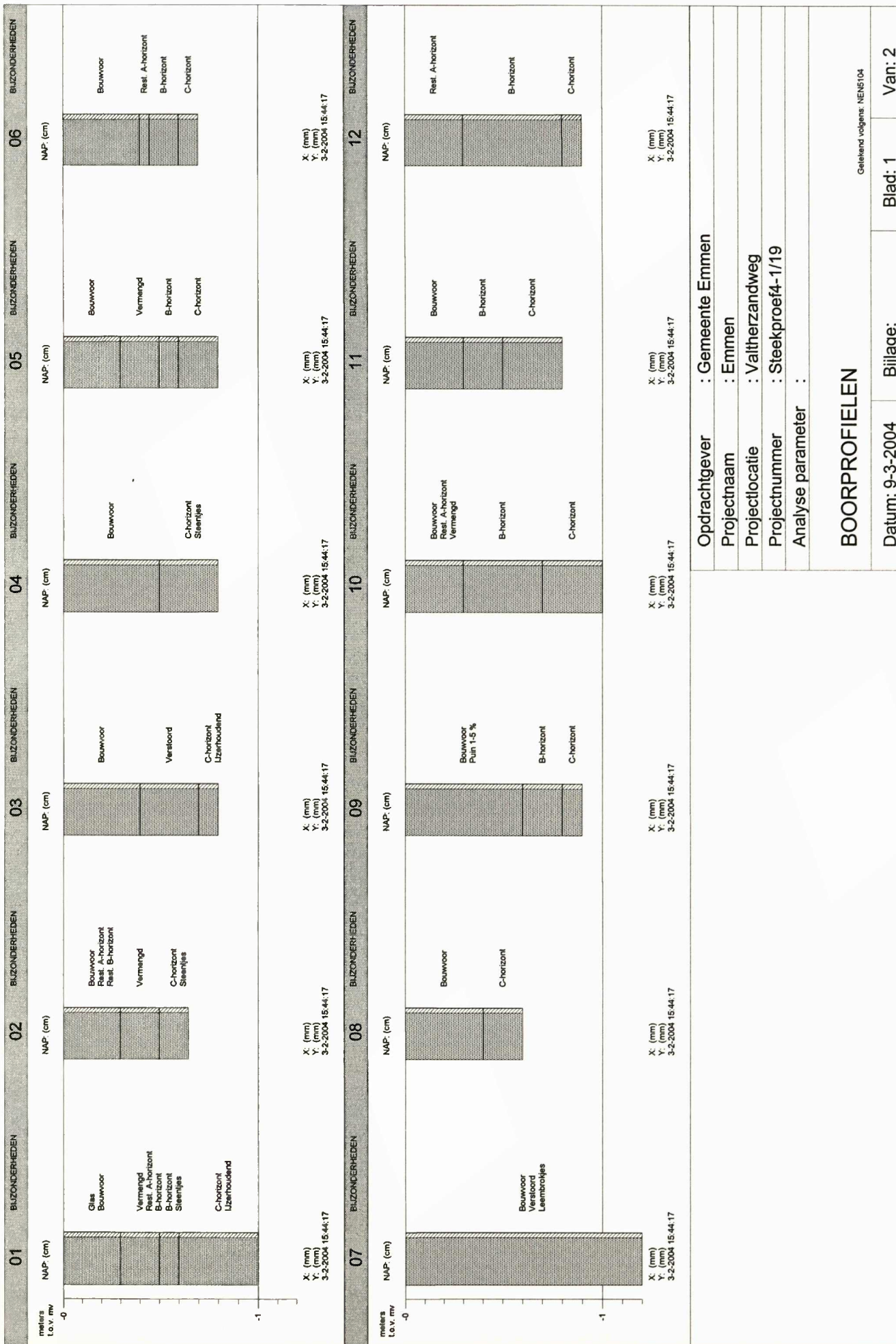
In het voormalig bebouwde gebied (boringen 13 tot en met 23) verkeert het bodemprofiel in een matige tot slechte conditie. Hoogstwaarschijnlijk is tijdens de bouw en de sloop van de woningen de bodem sterk verstoord. De kans op onverstoorde archeologische grondsporen is derhalve gering. In het oostelijke deelgebied is de bodem minder sterk aangetast. Archeologische vondsten zijn er echter niet gedaan.

In het plangebied zijn twee hoger gelegen zandkoppen/-ruggen aanwezig. Het gaat om de in Figuur 2 grijs aangegeven delen. Hier is de bodem nog vrij gaaf en kan op basis van het reliëf een hoge archeologische verwachting worden toegekend. Geadviseerd wordt om eventuele bodemingrepen in deze twee zones onder begeleiding te laten plaatsvinden door een archeologisch bedrijf. Eventuele archeologische sporen kunnen dan worden opgetekend, gefotografeerd en voor toekomstig wetenschappelijk onderzoek worden veiliggesteld. Geadviseerd wordt om de provinciaal archeoloog op de hoogte te houden omtrent de aard en het tijdstip van de geplande werkzaamheden.

In de overige delen van plangebied Valtherzandweg wordt, op basis van de huidige staat van kennis, archeologisch vervolgonderzoek niet noodzakelijk geacht.

Appendix

Emmen, Valtherzandweg: boorprofielen en bodembeschrijvingen volgens NEN5104.

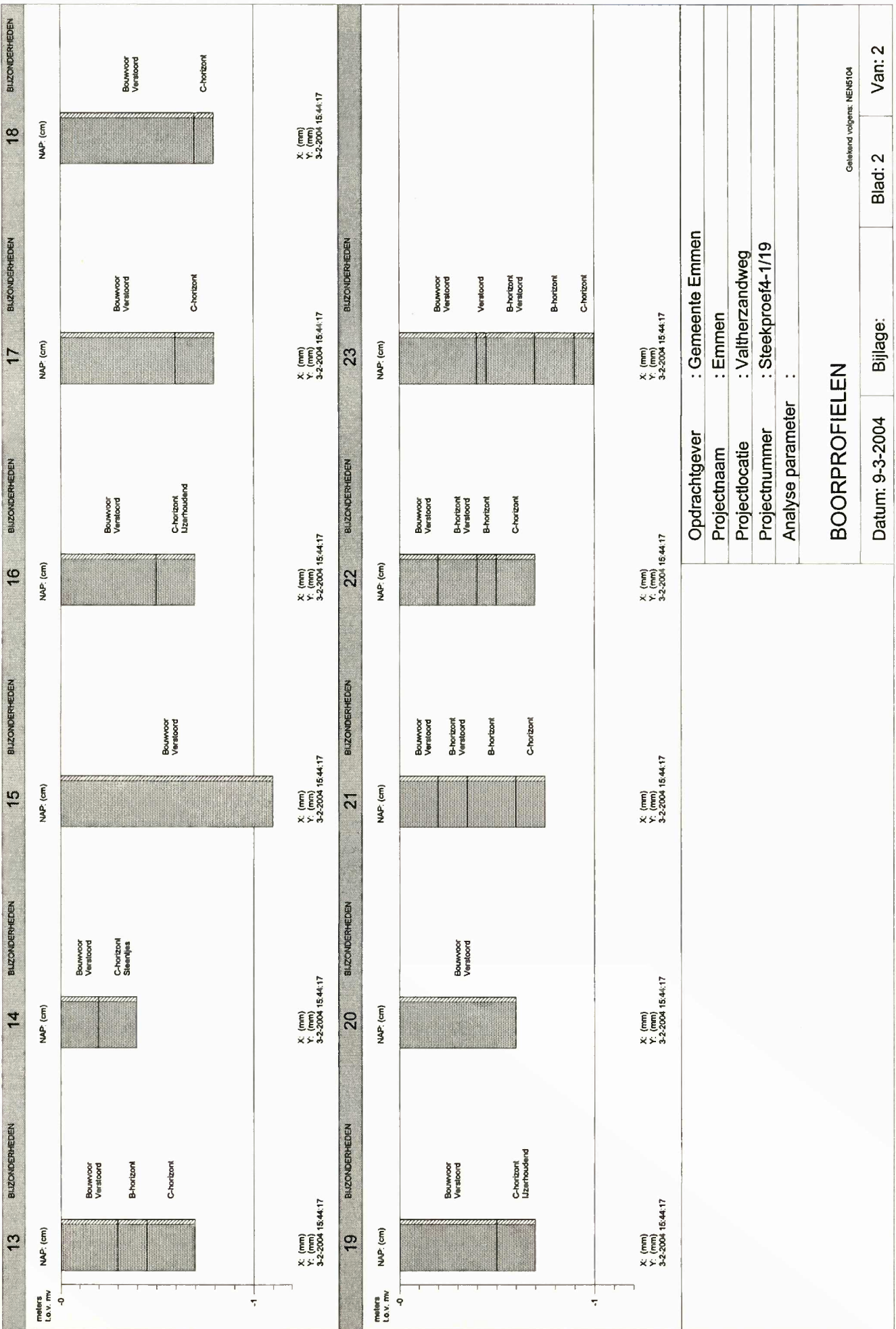

Oprichtgever : Gemeente Emmen
 Projectnaam : Emmen
 Projectlocatie : Valtherzandweg
 Projectnummer : Steekproef4-1/19
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Datum: 9-3-2004 Bijlage: Blad: 1 Van: 2

Geleidend volgens: NEN104

Oprichtgever : Gemeente Emmen
 Projectnaam : Emmen
 Projectlocatie : Valtherzandweg
 Projectnummer : Steekproef4-1/19
 Analyse parameter :

BOORPROFIELEN

Getekend volgens: NEN1014

Datum: 9-3-2004 Bijlage: Blad: 2 Van: 2

TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Emmen
Projectnaam : Emmen
Projectnummer : Steekproef4-1/19
Projectlocatie : Valtherzandweg

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
01 Boring	0 - 30	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	30 - 50	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR3/1 zwart	Glas Rest. A-horizont B-horizont
	50 - 60	ZAND matig grof, zwak siltig	2.5YR3/6 dbruin	Vermengd B-horizont
	60 - 100	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR5/8 lbruin	Steenstjes C-horizont IJzerhoudend
02 Boring	0 - 30	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	30 - 50	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Rest. A-horizont Rest. B-horizont
	50 - 65	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	Vermengd C-horizont Steenstjes
03 Boring	0 - 40	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	40 - 70	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Verstoord
	70 - 80	ZAND zeer fijn, zwak siltig	2.5Y6/4 geel	IJzerhoudend C-horizont
04 Boring	0 - 50	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	50 - 80	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	Steenstjes C-horizont
05 Boring	0 - 30	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	30 - 50	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Vermengd
	50 - 60	ZAND matig grof, zwak siltig	7.5YR4/4 bruin	B-horizont
	60 - 80	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	C-horizont
06 Boring	0 - 40	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	40 - 45	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR3/1 zwart	Rest. A-horizont
	45 - 60	ZAND matig grof, zwak siltig	2.5YR3/6 dbruin	B-horizont
	60 - 70	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR5/4 lbruin	C-horizont
07 Boring	0 - 120	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Leembrokjes Verstoord Bouwwoor
08 Boring	0 - 40	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	40 - 60	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR5/4 lbruin	C-horizont
09 Boring	0 - 60	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Puin 1-5 % Bouwwoor
	60 - 80	ZAND matig grof, zwak siltig	2.5YR3/6 dbruin	B-horizont
	80 - 90	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	C-horizont
10 Boring	0 - 30	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	30 - 70	ZAND matig grof, zwak siltig	2.5YR3/6 dbruin	Rest. A-horizont Vermengd
	70 - 100	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	B-horizont C-horizont
11 Boring	0 - 30	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	30 - 50	ZAND matig grof, zwak siltig	2.5YR5/6 bruin	B-horizont
	50 - 80	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	C-horizont
12 Boring	0 - 30	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR3/1 zwart	Rest. A-horizont
	30 - 80	ZAND matig grof, zwak siltig	2.5YR5/6 bruin	B-horizont
	80 - 90	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	C-horizont
13 Boring	0 - 30	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwwoor
	30 - 45	ZAND matig grof, zwak siltig	2.5YR5/6 bruin	Verstoord B-horizont
	45 - 70	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	C-horizont

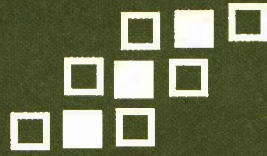
TABEL OVERZICHT VELDWAARNEMINGEN

Opdrachtgever : Gemeente Emmen
Projectnaam : Emmen
Projectnummer : Steekproef4-1/19
Projectlocatie : Valtherzandweg

Meetpunt	Traject (cm-mv)	Grondsoort	Kleur	Bijzonderheden(mate) Geur(sterkte)
14 Boring	0 - 20	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwvoor
	20 - 40	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	Verstoord C-horizont Steenjjes
15 Boring	0 - 110	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
16 Boring	0 - 50	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
	50 - 70	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	C-horizont IJzerhoudend
17 Boring	0 - 60	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Bouwvoor Verstoord
	60 - 80	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	C-horizont
18 Boring	0 - 70	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
	70 - 80	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	C-horizont
19 Boring	0 - 50	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
	50 - 70	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR4/6 bruin	IJzerhoudend C-horizont
20 Boring	0 - 60	ZAND matig grof, zwak siltig	10YR2/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
21 Boring	0 - 20	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
	20 - 35	ZAND matig fijn , zwak siltig,	7.5YR3/4 dbruin	Verstoord B-horizont
	35 - 60 60 - 75	ZAND matig fijn , zwak siltig, ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/6 lbruin 10YR6/4 oranje	B-horizont C-horizont
22 Boring	0 - 20	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
	20 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/6 lbruin	Verstoord B-horizont
	40 - 50 50 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig, ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/6 lbruin 10YR6/4 oranje	B-horizont C-horizont
23 Boring	0 - 40	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR2/1 zwart	Verstoord Bouwvoor
	40 - 45 45 - 70	ZAND matig fijn , zwak siltig, ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR1.7/1 zwart 7.5YR3/4 dbruin	Verstoord Verstoord B-horizont
	70 - 90	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR5/6 lbruin	B-horizont
	90 - 100	ZAND matig fijn , zwak siltig,	10YR6/4 oranje	C-horizont

archeologisch onderzoek- en adviesbureau

de steekproef

Rijksdienst voor het Oudheidkundig
Bodemonderzoek - Bibliotheek

* 1 0 0 1 0 0 8 3 *

rsn: 100006708

bc:10010083

STEEL 2004.01.19